

Dagen då samerna blev ett folk

Berättelse

Det var en kall vintermorgon, tisdagen den 6 februari 1917. I staden Trondheim i Norge låg snön djup. Inne i en metodistkyrka satt nästan 150 samer tätt tillsammans. De hade rest långt, en del från Norge och en del från Sverige. Många hade aldrig träffat varandra förut.

Detta var ett möte som aldrig hade hänt tidigare. För första gången samlades samer från olika länder till ett gemensamt möte. Det var Elsa Laula Renberg som hade samlat dem. Hon hade arbetat länge för den här dagen, och nu satt rummet fullt av människor som lyssnade.

Elsa reste sig och ställde sig framför alla. Hon var mötets ledare. Sedan höll hon öppningstalet. Hon talade allvarligt om samernas situation. Hon sa att samerna inte hade stått tillsammans, och att de aldrig hade försökt vara ett enda folk. Nu, menade hon, måste det bli ändring. Om ett litet folk inte håller ihop, kan det försvinna.

Under fyra dagar, från den 6 till den 9 februari, pratade samerna om sina viktigaste frågor. De talade om renskötseln och om rätten till mark. De talade om skolan, och de bestämde att barnen skulle få lära sig på samiska. En man som hette Daniel Mortenson höll ett föredrag om renskötsel. Tillsammans planerade de hur samerna skulle kunna organisera sig bättre.

Mötet löste inte alla problem på en gång. Men det blev en vändpunkt. För första gången kände samerna att de hörde ihop, oavsett om de bodde i Norge eller i Sverige. I dag firas just den dagen, den 6 februari, som samernas nationaldag.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en metodistkyrka	en kyrka för en viss kristen grupp
en same	en person som tillhör samerna, ett folk i norra Norden
gemensam	som flera har tillsammans
ett öppningstal	ett tal i början av ett möte
allvarlig	viktig och inte rolig
ett folk	en stor grupp människor som hör ihop
renskötsel	att äga och ta hand om renar
mark	ett område med jord och land
ett föredrag	när någon talar och lär ut inför andra
organisera sig	gå samman och bli en grupp
en vändpunkt	ett ögonblick då något börjar bli annorlunda

Läsförståelsefrågor

1. När och var hölls mötet?
 1. på sommaren i Stockholm
 2. på vintern i Trondheim i Norge
 3. på hösten i Vilhelmina
2. Varför var mötet så speciellt?
 1. Det var första gången samer från olika länder möttes
 2. Det var bara för kvinnor
 3. Det var ett möte för barn
3. Vad sa Elsa i sitt öppningstal?
 1. att samerna skulle flytta söderut
 2. att samerna inte hade hållit ihop och måste bli ett folk
 3. att samerna skulle sluta med renar
4. Vad bestämde mötet om skolan?
 1. att skolan inte behövdes
 2. att barnen skulle få lära sig på samiska
 3. att alla skulle lära sig norska
5. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Mötet hölls i en metodistkyrka.
 2. Mötet varade i fyra dagar.
 3. Elsa var nervös när hon talade.
6. Varför ville Elsa att samerna skulle hålla ihop? Svara med en mening. (öppen fråga)
7. Varför tror du att mötet kallas en vändpunkt? (inferens)

Facit

1. på vintern i Trondheim i Norge
1. Det var första gången samer från olika länder möttes
1. att samerna inte hade hållit ihop och måste bli ett folk
1. att barnen skulle få lära sig på samiska
1. ja b) ja (från den 6 till den 9 februari) c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Hon trodde att ett litet folk kan försvinna om det inte håller ihop, och att samerna blir starkare tillsammans.
- Exempel på svar: För första gången kände samerna att de hörde ihop oavsett land, och det blev början på en gemensam kamp. Därför markerar mötet en ny tid.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten zoomar in på själva mötet den 6 februari 1917 och kompletterar biografien, som mer beskriver hela Elsas liv. Tema: att samlas och tala för en grupp. Berättelsen står i preteritum – bra för att öva dåtid och tidsord (när, för första gången, sedan, tillsammans). Koppla gärna till samernas nationaldag och låt deltagarna berätta om viktiga dagar i sina egna länder.

Diskussionsfrågor

- Varför är det bra att en grupp människor håller ihop?
- Elsa talade inför nästan 150 personer. Vad känner man när man talar inför många?
- Känner du till en dag som firas för ett folk eller ett land? Berätta.
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en gång då du var tillsammans med många människor för ett gemensamt mål.

Källor och faktagranskning

- Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (SKBL): Elsa Stina Larsdotter Laula Renberg – <https://www.skbl.se/sv/artikel/ElsaStinaLarsdotterLaulaRenberg>
- Store norske leksikon (SNL): Elsa Laula Renberg – https://snl.no/Elsa_Laula_Renberg
- Wikipedia: Elsa Laula Renberg – https://en.wikipedia.org/wiki/Elsa_Laula_Renberg
- Stockholmskällan: Elsa Laula – <https://stockholmskallan.stockholm.se/teman/demokratisering/politiska-aktorer-case/elsa-laula/>
- Samer.se: Elsa Laula – <https://samer.se/1946>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Elsa Laula Renberg föddes 29 november 1877 och dog 22 juli 1931 i Brønnøy i Norge (av tuberkulos). År 1904 gav hon ut kampskriften "Inför lif eller död?" och var med och grundade Lapparnas Centralförbund – den första samiska riksorganisationen. Den 6 februari 1917 ledde hon det första samiska landsmötet i Trondheim; den dagen firas i dag som samernas nationaldag. Hon grundade också Bruskanken samiska kvinneforening (1910) i Norge. Hon gifte sig 1908 med Thomas Pedersen (Toven); paret tog efternamnet Renberg och fick sex barn. Osäkerhet: hennes exakta födelseort anges olika i källorna (Storseleby/Dikanäs nära Vilhelmina, eller Susendal nära norska gränsen) eftersom familjen levde i en sameby vid riksgränsen; texten säger därför "i Vilhelminatrakten". Fotografens namn och exakt år för porträttet är okända (ca 1916).

